

KSIĘGA PIERWSZA. CZĘŚĆ OGÓLNA

Tytuł I. Przepisy wstępne	2
Tytuł II. Osoby.....	3
Dział I. Osoby fizyczne	3
Rozdział I. Zdolność prawna	3
Rozdział II. Zdolność do czynności prawnych	3
Rozdział III. Dobra osobiste	4
Rozdział IV. Stan cywilny	6
Rozdział V. Miejsce zamieszkania i zwykłego pobytu.....	6
Rozdział VI. Uznanie za zmarłego	7
Dział II. Osoby prawne	8
Dział III. Firma.....	11
Dział IV. Opieka i kuratela.....	13
Tytuł III. Oświadczenia i czynności prawne.....	13
Dział I. Przepisy ogólne	13
Dział II. Wykładnia oświadczeń	14
Dział III. Składanie oświadczeń	15
Dział IV. Sprzeczność czynności prawnej z prawem	17
Rozdział I. Przepisy ogólne	17
Rozdział II. Niedozwolone postanowienia umowne	20
Dział V. Forma oświadczenia.....	21
Dział VI. Wady oświadczenia woli	24
Dział VII. Zastrzeżenie warunku i terminu	27
Tytuł IV. Przedstawicielstwo	29
Dział I. Przepisy ogólne o przedstawicielstwie.....	29
Dział II. Pełnomocnictwo	29
Tytuł V. Rozporządzanie prawami	34
Tytuł VI. Obliczanie terminu.....	36
Tytuł VII. Przedawnienie	37

Tytuł I. Przepisy wstępne

Art. 1. [Zakres regulacji]

Kodeks cywilny reguluje stosunki cywilnoprawne między osobami fizycznymi i osobami prawnymi.

Art. 2. [Nadużycie prawa]

Nie można czynić ze swojego uprawnienia użytku sprzecznego z dobrymi obyczajami. Takie działanie albo zaniechanie uprawnionego nie jest wykonywaniem uprawnienia.

Art. 3. [Ciężar dowodu]

Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne.

Art. 4. [Należyta staranność]

Jeżeli ustawa wymaga działania z należyłą starannością, rozumie się przez to staranność ogólnie wymaganą w stosunkach danego rodzaju.

Art. 5. [Przedsiębiorca]

Przedsiębiorcą jest osoba, która dokonuje czynności w celu związanym z prowadzoną przez siebie działalnością gospodarczą.

Art. 6. [Konsument]

Konsumentem jest osoba fizyczna, która dokonuje czynności z przedsiębiorcą w celu niezwiązanym z prowadzoną przez siebie działalnością gospodarczą. W przypadku czynności o celu mieszanym, osobę fizyczną uważa się za konsumenta, jeżeli przeważa cel niezwiązany z działalnością gospodarczą.

Art. 7. [Działalność gospodarcza]

Działalnością gospodarczą jest prowadzona na własne ryzyko działalność zarobkowa lub mająca inny cel gospodarczy, a także samodzielna działalność zawodowa.

Tytuł II. Osoby

Dział I. Osoby fizyczne

Rozdział I. Zdolność prawna

Art. 8. [Początek i koniec zdolności prawnej]

Każdy człowiek od chwili urodzenia aż do śmierci ma zdolność prawną.

Art. 9. [Domniemania związane z urodzeniem i śmiercią]

§ 1. W razie urodzenia się dziecka domniemywa się, że urodziło się żywe.

§ 2. Jeżeli kilka osób utraciło życie podczas grożącego im wspólnie niebezpieczeństwa, domniemywa się, że zmarły jednocześnie.

Rozdział II. Zdolność do czynności prawnych

Art. 10. [Pełna zdolność do czynności prawnych]

§ 1. Pełnoletnia osoba fizyczna może dokonywać wszelkich czynności prawnych.

§ 2. Pełnoletnim jest, kto ukończył osiemnaście lat. Małoletni uzyskuje pełnoletność przez zawarcie małżeństwa i nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa.

Art. 11. [Ograniczona zdolność do czynności prawnych]

Ograniczoną zdolność do czynności prawnych ma małoletni, który ukończył trzynaście lat.

Art. 12. [Skutki ograniczonej zdolności do czynności prawnych]

§ 1. Z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie, do skuteczności czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza prawem, potrzebna jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego.

§ 2. Jeżeli ustawa wymaga uzyskania zezwolenia sądu na wyrażenie zgody przez przedstawiciela ustawowego, przedstawiciel ustawowy może wyrazić zgodę dopiero po udzieleniu zezwolenia. Jeżeli ustawa wyznacza termin do dokonania czynności prawnej albo przedstawicielowi ustawowemu wyznaczono termin do potwierdzenia czynności, bieg terminu ulega zawieszeniu na czas trwania postępowania o udzielenie zezwolenia sądu.

§ 3. Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może sama potwierdzić czynność po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych.

Art. 13. [Wyjątki od wymagania zgody]

Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego:

- 1) zawierać umowy powszechnie zawierane w drobnych bieżących sprawach życia codziennego (drobne umowy);
- 2) dokonywać czynności prawnych dotyczących przedmiotów majątkowych i rzeczy ruchomych oddanych jej przez przedstawiciela ustawowego do swobodnego rozporządzania, z wyjątkiem czynności, na które przedstawiciel ustawowy nie mógłby wyrazić zgody bez zezwolenia sądu;
- 3) rozporządzać swoim zarobkiem oraz przedmiotami majątkowymi nabytymi w zamian za zarobek, chyba że sąd opiekuńczy z ważnych powodów postanowi, że wymaga to zgody jej przedstawiciela ustawowego.

Art. 14. [Brak zdolności do czynności prawnych]

§ 1. Małoletni, który nie ukończył trzynastu lat, nie ma zdolności do czynności prawnych.

§ 2. Czynności prawne dokonywane przez osobę niemającą zdolności do czynności prawnych są nieważne. Nie dotyczy to drobnych umów, chyba że pociągają za sobą rażące pokrzywdzenie tej osoby.

Rozdział III. Dobra osobiste

Art. 15. [Dobra osobiste]

Życie, godność, zdrowie, tożsamość, nietykalność i integralność, wolność, cześć, swoboda sumienia i wyznania, stan cywilny, wizerunek, tajemnica komunikowania się, prywatność, osiągnięcia twórcze, kult pamięci osoby zmarłej i inne dobra ściśle związane z istotą osoby ludzkiej (dobra osobiste), pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Art. 16. [Zakaz nierównego traktowania]

§ 1. Za naruszenie dobra osobistego uważa się gorsze traktowanie osoby przy czynnościach prawnych mających na celu dostarczenie przeznaczonych dla ogółu dóbr i usług, w tym mieszkania, niż jest lub byłaby traktowana inna osoba ze względu na jej płeć, pochodzenie etniczne albo z motywacji rasowej (nierówne traktowanie). Dotyczy to także gorszego traktowania wynikającego z zastosowania pozornie neutralnych kryteriów.

§ 2. Jeżeli uprawniony uprawdopodobni nierówne traktowanie, domniemywa się jego istnienie.

Art. 17. [Naruszenie dobra osobistego przez zaniechanie]

Narusza dobro osobiste także ten, kto mimo ciążącego na nim obowiązku nie zapobiega naruszeniu dobra.

Art. 18. [Środki ochrony]

§ 1. W razie zagrożenia albo naruszenia dobra osobistego cudzym zachowaniem uprawniony może żądać zaniechania tego zachowania.

§ 2. Jeżeli dobro osobiste zostało naruszone, uprawniony może żądać dopełnienia czynności potrzebnych do usunięcia stanu naruszenia i jego skutków, a w szczególności złożenia oświadczenia o odpowiedniej treści i formie.

Art. 19. [Przesłanki ochrony]

§ 1. Roszczenia z tytułu naruszenia dobra osobistego nie przysługują uprawnionemu, jeżeli zagrożenie albo naruszenie dobra osobistego nie było bezprawne lub naruszenie dobra osobistego i skutki tego naruszenia były albo do chwili wytoczenia powództwa stały się nieistotne.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się do nierównego traktowania. Roszczenia z tytułu naruszenia dóbr osobistych nie przysługują jednak w wypadku nierównego traktowania ze względu na płeć, które jest usprawiedliwione godziwym celem, konieczne i proporcjonalne.

Rozdział IV. Stan cywilny

Art. 20. [Stan cywilny]

Stan cywilny stwierdza się na podstawie aktów stanu cywilnego.

Art. 21. [Pokrewieństwo]

§ 1. Krewnymi w linii prostej są osoby, z których jedna pochodzi od drugiej. Krewnymi w linii bocznej są osoby, które pochodzą od wspólnego przodka, a nie są krewnymi w linii prostej.

§ 2. Stopień pokrewieństwa określa się według liczby urodzeń, wskutek których powstało pokrewieństwo.

Art. 22. [Powinowactwo]

§ 1. Z małżeństwa wynika powinowactwo między małżonkiem a krewnymi drugiego małżonka. Trwa ono mimo ustania małżeństwa.

§ 2. Linię i stopień powinowactwa określa się według linii i stopnia pokrewieństwa.

Rozdział V. Miejsce zamieszkania i zwykłego pobytu

Art. 23. [Pojęcie miejsca zamieszkania]

Miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.

Art. 24. [Miejsce zamieszkania dziecka]

§ 1. Miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod pieczę rodzicielską jest miejsce zamieszkania rodziców albo tego z rodziców, który wyłącznie sprawuje pieczę rodzicielską lub któremu zostało powierzony jej wykonywanie.

§ 2. Jeżeli piecza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest u tego z rodziców, u którego dziecko stale przebywa. Jeżeli dziecko nie przebywa stale u żadnego z rodziców, jego miejsce zamieszkania określa sąd opiekuńczy.

Art. 25. [Miejsce zamieszkania pupila]

Miejscem zamieszkania osoby pozostającej pod opieką jest miejsce zamieszkania opiekuna.

Art. 26. [Jedno miejsce zamieszkania]

Można mieć tylko jedno miejsce zamieszkania.

Art. 27 [Miejsce zwykłego pobytu]

Miejscem zwykłego pobytu osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta stale przebywa.

Rozdział VI. Uznanie za zmarłego

Art. 28. [Zaginięcie]

§ 1. Zaginiony może być uznany za zmarłego, jeżeli upłynęło dziesięć lat od końca roku kalendarzowego, w którym według istniejących wiadomości jeszcze żył; jednakże gdyby w chwili uznania za zmarłego zaginiony ukończył osiemdziesiąt lat, wystarczy upływ lat pięciu.

§ 2. Uznanie za zmarłego nie może nastąpić przed końcem roku kalendarzowego, w którym zaginiony ukończyłby dwadzieścia trzy lata.

Art. 29. [Zaginienie w związku ze szczególnym niebezpieczeństwem]

Kto zaginął w związku z bezpośrednim i poważnym niebezpieczeństwem dla życia, ten może być uznany za zmarłego po upływie roku od dnia, w którym niebezpieczeństwo ustało albo według okoliczności powinno było ustać.

Art. 30. [Treść i skutki orzeczenia o uznaniu za zmarłego]

§ 1. Domniemywa się, że zaginiony zmarł w chwili oznaczonej w orzeczeniu o uznaniu za zmarłego.

§ 2. Jako chwilę domniemanej śmierci zaginionego oznacza się chwilę, która według okoliczności jest najbardziej prawdopodobna, a w braku wszelkich danych – ostatni dzień terminu, z którego upływem uznanie za zmarłego stało się możliwe.

§ 3. Jeżeli w orzeczeniu o uznaniu za zmarłego czas śmierci został oznaczony tylko datą dnia, za chwilę domniemanej śmierci zaginionego uważa się koniec tego dnia.

Dział II. Osoby prawne

Art. 31. [Osoby prawne]

Osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym ustawa przyznaje zdolność prawną.

Art. 32. [Organizacja osoby prawnej]

Powstanie, ustrój i ustanie osoby prawnej określa ustawa. W przypadkach i w zakresie w niej przewidzianych organizację i sposób działania osoby prawnej reguluje także oparty na niej statut albo umowa.

Art. 33. [Siedziba osoby prawnej]

Jeżeli ustawa, statut ani umowa nie stanowią inaczej, siedzibą osoby prawnej jest miejscowość, w której działa jej organ zarządzający.

Art. 34. [wpis do rejestru]

Osoba prawna podlega wpisowi do właściwego rejestru, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 35. [Działanie osoby prawnej]

§ 1. Osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie, statucie albo umowie. Jeżeli ustawa przewiduje inny sposób działania osoby prawnej niż przez jej organy, do skutków tego działania stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące działania organu.

§ 2. Skarb Państwa działa w sposób określony w ustawie, a gdy sposób ten nie jest określony – przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa.

Art. 36. [Składanie oświadczeń osobie prawnej]

Oświadczenie skierowane do osoby prawnej jest złożone, gdy dotarło pod adres tej osoby nawet w razie braku organu umocowanego do jej reprezentacji.

Art. 37. [Piastrun organu osoby prawnej]

W skład organu osoby prawnej wchodzi osoby fizyczne mające pełną zdolność do czynności prawnych.

Art. 38. [Działanie bez umocowania]

§ 1. Jeżeli dokonujący czynności prawnej jako organ osoby prawnej nie był organem albo przekroczył zakres umocowania, skuteczność czynności zależy od jej potwierdzenia przez osobę prawną. Przepisy art. 67 [Zgoda osoby trzeciej] stosuje się: potwierdzenie powinno jednak być skierowane do drugiej strony czynności..

§ 2. W braku potwierdzenia ten, kto dokonał czynności jako organ osoby prawnej, jest obowiązany do zwrotu tego, co otrzymał od drugiej strony w wykonaniu tej czynności.. Do obowiązku zwrotu stosuje się przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, z tym że osoba zobowiązana do zwrotu nie może powoływać się na fakt wyzbycia, zużycia lub utraty przedmiotu wzbogacenia.

§ 3. Dokonujący czynności w braku potwierdzenia jest obowiązany ponadto do naprawienia szkody, którą druga strona poniosła nie wiedząc o braku albo przekroczeniu umocowania. Jeżeli wiedział, że nie jest umocowany, jest obowiązany do naprawienia szkody, którą druga strona poniosła przez to, że czynność nie była skuteczna.

§ 4. Przepisy § 2 i 3 stosuje się w przypadku dokonania czynności za nieistniejącą osobę prawną.

Art. 39. [Zgoda innego organu na czynność prawną]

§ 1. Jeżeli do dokonania czynności prawnej przez osobę prawną ustawa wymaga zgody innego organu niż ten, który złożył oświadczenie woli, skuteczność czynności prawnej dokonanej bez wymaganej zgody zależy od jej potwierdzenia w terminie dwóch miesięcy od złożenia oświadczenia woli. Przepis art. 67 § 2 [Zgoda osoby trzeciej] stosuje się.

§ 2. Jeżeli zgody innego organu osoby prawnej na dokonanie czynności prawnej wymaga statut lub umowa regulująca sposób działania osoby prawnej, brak zgody nie wpływa na skuteczność czynności prawnej.

Art. 40. [Dobra osobiste osoby prawnej]

Dobra osobiste osoby prawnej, a w szczególności nazwa, dobre imię, tajemnica komunikowania się, nietykalność pomieszczeń, podlegają ochronie prawnej. Przepisy o dobrach osobistych osoby fizycznej stosuje się odpowiednio.

Dział III. Firma

Art. 41. [Pojęcie firmy]

Przedsiębiorca działa pod firmą.

Art. 42. [Firma osoby fizycznej i osoby prawnej]

§ 1. Firmą osoby fizycznej jest jej imię i nazwisko.

§ 2. Firmą osoby prawnej jest jej nazwa i oznaczenie formy prawnej, które może być podane w skrócie.

Art. 43. [Dodatkowe składniki firmy, firma oddziału]

§ 1. Firma może zawierać także wskazanie przedmiotu działalności przedsiębiorcy, miejsca jej prowadzenia, a także inne dowolnie obrane określenie.

§ 2. Firma oddziału osoby prawnej zawiera nazwę tej osoby oraz określenie „oddział” ze wskazaniem miejscowości, w której oddział ma siedzibę.

Art. 44. [Nazwisko lub pseudonim w firmie osoby prawnej]

§1. Firma osoby prawnej może zawierać nazwisko lub pseudonim osoby fizycznej, jeżeli służy to ukazaniu istotnego związku tej osoby z powstaniem lub działalnością osoby prawnej.

§ 2. Umieszczenie w firmie nazwiska lub pseudonimu osoby fizycznej wymaga pisemnej zgody tej osoby. W razie śmierci osoby fizycznej umieszczenie w firmie jej nazwiska lub pseudonimu wymaga pisemnej zgody jej małżonka i dzieci. Zgoda może być odwołana z ważnych powodów.

Art. 45. [Skrót firmy]

Przedsiębiorca będący osobą prawną może posługiwać się skrótem firmy, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 46. [Ujawnienie firmy w rejestrze]

Firmę i jej skrót ujawnia się we właściwym rejestrze przedsiębiorców.

Art. 47. [Firma po przekształceniu osoby prawnej]

W razie przekształcenia osoby prawnej można zachować jej dotychczasową firmę z wyjątkiem oznaczenia formy prawnej, jeżeli uległa zmianie.

Art. 48. [Firma po zmianach podmiotowych]

§ 1. W przypadku utraty członkostwa przez wspólnika, którego nazwisko było umieszczone w firmie, spółka może zachować w swej firmie nazwisko byłego wspólnika tylko za jego pisemną zgodą, a w razie jego śmierci - za zgodą osób wymienionych w art. 44 [Nazwisko lub pseudonim w firmie osoby prawnej].

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio w razie kontynuowania działalności gospodarczej osoby fizycznej przez inną osobę fizyczną będącą jej następcą prawnym.

§ 3. Jeżeli przedsiębiorca używał tej samej nazwy lub określenia jako składnika firmy oraz jako nazwy przedsiębiorstwa, nabywca przedsiębiorstwa może je nadal prowadzić pod dotychczasową nazwą. Powinien jednak umieścić dodatek wskazujący firmę lub nazwisko nabywcy, chyba że strony umowy postanowiły inaczej.

Art. 49. [Wyłączność i prawdziwość firmy]

§ 1. Firma przedsiębiorcy i jej skrót powinny się odróżniać dostatecznie od firmy i skrótu firmy innego przedsiębiorcy prowadzącego działalność konkurencyjną na tym samym rynku.

§ 2. Firma i jej skrót nie mogą wprowadzać w błąd, w szczególności co do osoby przedsiębiorcy, przedmiotu i miejsca jego działalności.

Art. 50. [Zakaz zbycia firmy]

§ 1. Firma nie może być zbyta.

§ 2. Przedsiębiorca może upoważnić w formie pisemnej innego przedsiębiorcę do korzystania ze swej firmy, jeżeli nie wprowadza to w błąd. Upoważnienie udzielone przez osobę prawną pozostaje w mocy po ustaniu zdolności prawnej tej osoby. Do upoważnienia udzielonego przez osobę fizyczną stosuje się odpowiednio art. 44 § 2 zdanie drugie i trzecie [Nazwisko lub pseudonim w firmie osoby prawnej].

Art. 51. [Ochrona firmy]

Do ochrony firmy stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie dóbr osobistych.

Dział IV. Opieka i kuratela

[...]

[Przepisy zostaną przyjęte po opracowaniu projektu ustawy dostosowującej prawo polskie do wymagań konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Wówczas też będą podlegały rewizji przepisy projektu mówiące o utracie zdolności do czynności prawnych]

Tytuł III. Oświadczenia i czynności prawne

Dział I. Przepisy ogólne

Art. 52. [Oświadczenie woli]

§ 1. Oświadczeniem woli jest każde zachowanie się osoby, które wyraża jej wolę wywołania skutków prawnych.

§ 2. Brak woli wywołania skutków prawnych nie wyłącza skutków prawnych takiego zachowania się osoby, które inna osoba rozsądnie uznała za skierowane do niej oświadczenie woli.

§ 3. Brak woli wywołania skutków prawnych u wszystkich stron czynności prawnej nie może być podnoszony przeciwko osobie trzeciej, która rozsądnie uznawała, że czynność została dokonana.

Art. 53. [Skutki czynności prawnej]

§ 1. Oprócz skutków prawnych określonych w oświadczeniu woli, czynność prawna wywołuje także skutki wynikające z ustawy, a ponadto skutki, które strony nadałyby swojej czynności, biorąc pod uwagę zwyczaje oraz względy rozsądku i słuszności.

§ 2. Normy względnie wiążące mają zastosowanie, chyba że strony nadałyby swojej czynności inne skutki, biorąc pod uwagę zwyczaje oraz względy rozsądku i słuszności.

Art. 54. [Swoboda umów]

Strony umowy mogą ułożyć swój stosunek prawny według swego uznania.

Art. 55. [Jednostronna czynność prawna]

Czynność prawna obejmująca jedno oświadczenie woli, która ma doprowadzić do powstania, zmiany lub ustania prawa podmiotowego wywołuje skutki, gdy ustawa lub umowa tak stanowią.

Art. 56. [Uchwała]

§ 1. Uchwała wywołuje skutki prawne, jeżeli do jej podjęcia upoważnia ustawa, oparty na niej statut albo umowa.

§ 2. Do podjęcia uchwały dochodzi przez złożenie oświadczeń woli w sposób zgodny z ustawą, statutem bądź umową. Jeżeli nie stanowią one inaczej, uchwała jest podjęta, gdy za jej podjęciem oddano więcej niż połowę głosów (bezwzględna większość).

Art. 57. [Uchybienia przy podjęciu uchwały]

§ 1. Uchybienia przy podejmowaniu uchwały które nie miały wpływu na jej podjęcie, nie powodują jej nieważności.

§ 2. Udział w podejmowaniu uchwały osób nieuprawnionych do głosowania nie powoduje nieważności uchwały, jeżeli zostały spełnione wymagania do jej podjęcia bez uwzględnienia obecności lub głosów tych osób.

Dział II. Wykładnia oświadczeń

Art. 58. [Wykładnia oświadczenia składanego innej osobie]

§ 1. Oświadczenie złożone innej osobie należy rozumieć tak, jak zgodnie rozumiały je strony w chwili jego składania.

§ 2. W razie niemożności ustalenia zgodnego rozumienia oświadczenia przez strony, należy interpretować je tak, jak rozumiał je ten, komu oświadczenie złożono, jeżeli rozumienie to było rozsądne ze względu na cel czynności, okoliczności złożenia oświadczenia i istniejące zwyczaje.

§ 3. Jeżeli ten, komu oświadczenie złożono, nie rozumiał go rozsądnie albo jeżeli oświadczenie może wpływać na sytuację prawną także innych osób niż ta, której je złożono, należy interpretować je tak, jak rozumiałaby je rozsądnie działająca osoba trzecia.

Art. 59. [Wykładnia subiektywna]

Jeżeli ze względu na charakter oświadczenia interesy składającego je zasługują na ochronę z pierwszeństwem przed interesami innych osób, oświadczenie należy interpretować tak, by jak najpełniej urzeczywistnić wolę składającego.

Art. 60. [Zasada życzliwej interpretacji]

Jeżeli oświadczenie może być rozsądnie rozumiane w różny sposób, należy przyjąć znaczenie pozwalające utrzymać oświadczenie w mocy.

Art. 61. [Umowa w wielu językach]

Jeżeli umowę zawarto w dwóch lub więcej wersjach językowych, należy rozumieć ją zgodnie z wersją, która stanowiła podstawę do sporządzenia pozostałych wersji, chyba że strony postanowiły inaczej.

Art. 62. [Postanowienie o dosłownym rozumieniu umowy]

§1. W indywidualnie uzgodnionym postanowieniu umownym przedsiębiorcy mogą zastrzec, że ich oświadczenia woli zawarte w dokumencie należy rozumieć dosłownie. Przepisy art. 53 [skutki czynności prawnej] stosuje się.

§2. Postanowienie, o którym mowa w § 1, nie uchyla skutku udzielenia informacji zgodnie z ciążącym na przedsiębiorcy obowiązkiem ustawowym.

Dział III. Składanie oświadczeń

Art. 63. [Złożenie oświadczenia]

§ 1. Oświadczenie, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, w której doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią w zwykłym toku czynności.

§ 2. Jeżeli składający oświadczenie nie zna adresu osoby, której oświadczenie ma być złożone i adresu tego nie można ustalić przy dołożeniu należytej staranności oraz złożenie jej oświadczenia nie może nastąpić w inny sposób, oświadczenie uważa się za złożone, gdy przesłano je za pośrednictwem operatora pocztowego pod ostatni znany adres tej osoby, pozostawiając pod tym adresem zawiadomienie o możliwości zapoznania się z oświadczeniem przez co najmniej 7 dni we wskazanym miejscu. Jeżeli jednak adresat podlega wpisowi do rejestru korzystającego z domniemania prawdziwości wpisów, oświadczenie uważa się za złożone, gdy z należyłą starannością podjęto próbę doręczenia go pod adresem ujawnionym w rejestrze.

Art. 64. [Oświadczenie wspólne]

Oświadczenie woli składane przez kilka osób jest złożone, gdy wolę wyraziła ostatnia z tych osób.

Art. 65. [Utrata zdolności przez składającego]

Oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, nie traci mocy wskutek tego, że zanim do niej doszło, składający oświadczenie zmarł lub utracił zdolność do czynności prawnych, chyba że co innego wynika z treści oświadczenia, z ustawy lub z okoliczności.

Art. 66. [Cofnięcie oświadczenia woli]

Cofnięcie oświadczenia woli jest skuteczne, jeżeli doszło do adresata jednocześnie z tym oświadczeniem lub wcześniej.

Art. 67. [Zgoda osoby trzeciej]

§ 1. Jeżeli do skuteczności czynności prawnej potrzebna jest zgoda osoby trzeciej, osoba ta może wyrazić zgodę także przed dokonaniem czynności albo po jej dokonaniu (potwierdzenie).

§ 2. Potwierdzenie ma moc wsteczną od daty dokonania czynności; nie narusza to jednak praw innych osób, choćby nawet nabywając prawo wiedziały o czynności wymagającej zgody.

§ 3. Osoba, której złożono oświadczenie woli wymagające zgody, może wyznaczyć osobie trzeciej odpowiedni termin do dokonania potwierdzenia. Po bezskutecznym upływie terminu czynność prawna nie wywołuje skutku.

§ 4. Strona zawierająca umowę, której złożono oświadczenie woli wymagające zgody osoby trzeciej, może odwołać swoje oświadczenie woli o zawarciu umowy do chwili potwierdzenia, chyba że składając je wiedziała o potrzebie uzyskania zgody.

§ 5. Oświadczenie obejmujące zgodę osoby trzeciej może być złożone którejkolwiek ze stron czynności. Potwierdzenie powinno jednak być skierowane do strony, która go zażądała.

§ 6. Jeżeli do czynności prawnej wymagana jest forma szczególna, oświadczenie obejmujące zgodę osoby trzeciej powinno być złożone w tej samej formie.

Art. 69. [Orzeczenie zastępujące oświadczenie woli]

§ 1. Prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek danej osoby złożenia oznaczonego oświadczenia woli zastępuje to oświadczenie. Jeżeli oświadczenie to miało wchodzić w skład umowy, strona żądająca jego złożenia powinna złożyć swoje oświadczenie w rozsądnym terminie po uprawomocnieniu się orzeczenia; art. ?? *[wygaśnięcie oferty]* stosuje się odpowiednio.

§2. Orzekając zgodnie z żądaniem o obowiązku zawarcia umowy, sąd stwierdza jej zawarcie.

Dział IV. Sprzeczność czynności prawnej z prawem

Rozdział I. Przepisy ogólne

Art. 70. [Nieważność i inne sankcje]

§ 1. Czynność prawna, której treść lub cel sprzeciwia się ustawie lub dobrem obyczajom jest nieważna, chyba że ustawa stanowi inaczej albo że ze względu na cel naruszonej normy właściwa (skuteczna i proporcjonalna) jest inna sankcja.

§ 2. Czynność prawna, której dokonanie jest sprzeczne z ustawą lub dobrymi obyczajami jest nieważna tylko wtedy, gdy ustawa tak stanowi albo gdy nieważność jest sankcją właściwą ze względu na cel naruszonej normy. Jeżeli jednak wszystkie strony umowy zawierając ją, naruszają ustawę lub dobre obyczaje, umowa jest nieważna, chyba że ze względu na cel naruszonej normy właściwa jest inna sankcja.

Art. 71. [Właściwa sankcja inna niż nieważność]

§ 1. Sankcja inna niż nieważność może polegać w szczególności na:

- 1) nieważności czynności prawnej ze skutkiem na przyszłość;
- 2) obowiązywania w miejsce postanowienia sprzecznego z normą postanowienia wynikającego z ustawy lub z dobrych obyczajów albo postanowienia najbliższego woli wyrażonej w treści czynności prawnej;
- 3) braku możliwości dochodzenia roszczenia;
- 4) bezskuteczności czynności lub jej części do czasu dopełnienia dodatkowej przesłanki, w tym uzyskania zgody oznaczonej osoby;
- 5) przysługiwaniu jednej lub obu stronom uprawnienia do odstąpienia albo wypowiedzenia stosunku prawnego;
- 6) bezskuteczności czynności względem osoby chronionej naruszoną normą;
- 7) odpowiedzialności odszkodowawczej jednej ze stron względem osób, których interesy były chronione naruszoną normą.

§ 2. Ustalając sankcję właściwą ze względu na cel naruszonej normy, sąd powinien rozważyć w szczególności:

- 1) interesy chronione przez naruszoną normę, a także godne ochrony interesy stron umowy i osób trzecich;
- 2) inne konsekwencje prawne, jakie pociąga za sobą naruszenie prawa;
- 3) świadomość albo brak świadomości naruszenia ustawy lub dobrych obyczajów po stronie osób dokonujących czynności;
- 4) czy czynność prawna zobowiązuje do zachowania zakazanego przez ustawę lub dobre obyczaje;
- 5) czy sprzeczność czynności z ustawą lub dobrymi obyczajami jest wynikiem nadużycia przez jedną ze stron silniejszej pozycji kontraktowej;
- 6) czy wykonanie obowiązków stron prowadzi do rezultatu, któremu miała zapobiegać naruszona norma.

Art. 72. [Czynność dokonana w ramach działalności prowadzonej bez zezwolenia]

§ 1. Czynność prawna dokonana w zakresie działalności wymagającej zezwolenia organu władzy publicznej lub określonych ustawą uprawnień zawodowych, przez osobę niemającą tego zezwolenia lub uprawnień, jest ważna, chyba że ustawa stanowi inaczej albo że ze względu na cel naruszonej normy właściwa jest inna sankcja.

§ 2. W przypadku określonym w § 1 nie można dochodzić spełnienia ani domagać się przyjęcia świadczenia, którego spełnienie jest zakazane ze względu na brak zezwolenia lub uprawnień. Do skutków niespełnienia albo odmowy przyjęcia tego świadczenia stosuje się odpowiednio przepisy o niemożliwości świadczenia z przyczyn, za które ponosi odpowiedzialność strona zobowiązana.

Art. 73. [Czynność dokonana bez zgody organu władzy publicznej]

§ 1. Jeżeli z treści lub celu ustawy nie wynika nic innego, ważność czynności prawnej dokonanej bez wymaganej przez ustawę zgody organu władzy publicznej zależy od udzielenia zgody. W razie udzielenia zgody po dokonaniu czynności prawnej jest ona ważna od chwili udzielenia zgody.

§ 2. Strona czynności prawnej, która nie może zwrócić się do właściwego organu o udzielenie zgody, może oświadczyć pozostałym stronom, że stanie się wolna, jeżeli zgoda nie zostanie udzielona w wyznaczonym przez nią rozsądnym terminie.

§ 3. Strona, która w chwili dokonania czynności nie wiedziała o konieczności uzyskania zgody, może bez wyznaczania terminu oświadczyć, że czynność jej nie wiąże, jeżeli z powodu upływu czasu osiągnięcie skutków czynności nie miałyby już dla niej znaczenia.

Art. 74. [Wadliwość części czynności prawnej]

Jeżeli z treści lub celu naruszonej normy nie wynika nic innego, nieważność albo inna sankcja dotycząca części czynności prawnej wpływa na skuteczność pozostałych postanowień tej czynności tylko wtedy, gdy bez wadliwej części czynności nie zostałyby one zastrzeżone.

Art. 75. [Konwersja czynności nieważnej]

Jeżeli nieważna czynność prawna może być uznana za ważną czynność o innej treści, której strony dokonałyby wiedząc o nieważności, należy przyjąć, że dokonano tej innej czynności, chyba że sprzeciwia się temu cel naruszonej normy.

Art. 76. [Konwalidacja czynności nieważnej]

Nieważna czynność prawna wywołuje w całości lub w części skutki prawne, jeżeli:
1) przyczyny nieważności utraciły znaczenie, cel naruszonej normy i charakter naruszenia nie sprzeciwiają się skuteczności czynności, a strony działały w przekonaniu o jej ważności albo

2) ze względu na okoliczności nieważność jest sankcją nieproporcjonalną do celu naruszonej normy i innych zasługujących na ochronę wartości, a jej skutków nie da się pogodzić z ważnym interesem publicznym lub prywatnym.

Art. 77. [Wyłączenie zastosowania w przypadku naruszenia przepisów chroniących konsumenta]

Przepisów niniejszego rozdziału nie stosuje się do postanowień czynności prawnej sprzecznych z bezwzględnie wiążącymi przepisami mającymi na celu ochronę interesów konsumenta. Do takich postanowień stosuje się art. 82 [Skutki niedozwolonego postanowienia].

Rozdział II. Niedozwolone postanowienia umowne

Art. 78. [Niedozwolone postanowienia w umowach konsumenckich]

Niedozwolone jest postanowienie czynności prawnej, które sprzecznie z dobrymi obyczajami istotnie narusza równowagę praw i obowiązków stron na niekorzyść konsumenta. Jednakże nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron i ich wzajemny stosunek, jeżeli zostały sformułowane w sposób zrozumiały dla przeciętnego adresata i odpowiednio udostępnione.

Art. 79. [Okoliczności wpływające na ocenę postanowienia]

Dokonując oceny postanowienia należy uwzględnić przejrzystość jego sformułowania, okoliczności nawiązania stosunku prawnego, wpływ konsumenta na treść postanowienia, właściwości świadczenia, relację postanowienia podlegającego ocenie do innych postanowień oraz możliwość zapoznania się przez konsumenta z jego treścią w odpowiednim czasie, przy uwzględnieniu wykorzystanych środków porozumiewania się.

Art. 80. [Przejrzystość postanowienia]

Przedsiębiorca powinien sformułować postanowienie w sposób zrozumiały dla przeciętnego adresata i odpowiednio je udostępnić konsumentowi.

Art. 81. [Wpływ konsumenta na treść postanowienia]

Domniemywa się, że konsument nie miał wpływu na treść postanowienia.

Art. 82. [Skutki niedozwolonego postanowienia]

Niedozwolone postanowienie nie wiąże konsumenta. Jeżeli jest to możliwe, strony są związane czynnością prawną w pozostałym zakresie.

Art. 83. [Lista niedozwolonych postanowień umownych]

Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, uwzględniając przepisy prawa Unii Europejskiej oraz orzecznictwo sądów dotyczące postanowień niedozwolonych, tworzy w drodze rozporządzenia listę postanowień, które w stosunku prawnym między przedsiębiorcą i konsumentem uważa się w razie wątpliwości za niedozwolone na podstawie art. 78.

Art. 84. [Kontrola treści wzorca w umowach niekonsumenckich]

W stosunku prawnym, którego stroną nie jest konsument, do postanowień zamieszczonych we wzorcu stosuje się odpowiednio przepisy art. 78-80 i 82.

Dział V. Forma oświadczenia

Art. 85. [Swoboda formy]

Oświadczenie może zostać złożone w dowolnej formie, chyba że ustawa albo czynność prawna wymaga zachowania określonej formy.

Art. 86. [Zakres wymagania formy]

Jeżeli ustawa wymaga dla dokonania czynności prawnej zachowania określonej formy, w formie tej powinna być wyrażona cała treść czynności, chyba że zastrzeżenie danego postanowienia bez zachowania wymaganej formy nie narusza celu, dla którego wymaganie formy ustanowiono. Dotyczy to także postanowień zawartych we wzorcu.

Art. 87. [Skutki niezachowania formy]

§ 1. Jeżeli ustawa albo czynność prawna zastrzegająca zachowanie formy nie stanowi inaczej, w razie niezachowania wymaganej formy oświadczenie uważa się za niezłożone.

§ 2. W wyjątkowych wypadkach można uznać czynność prawną za skuteczną w całości lub części mimo niezachowania wymaganej formy, jeżeli wymagają tego względy słuszności. Należy przy tym rozważyć w szczególności:

- 1) cel, dla którego wymagane formy ustanowiono;
- 2) potrzebę ochrony interesu stron czynności i osób trzecich;
- 3) okoliczności, które spowodowały niezachowanie formy, w tym która ze stron ponosi za to odpowiedzialność.

Art. 88. [Forma podstawowa]

Forma podstawowa oświadczenia jest dochowana, jeżeli oświadczenie zostało złożone w sposób zapewniający odbiorcy możliwość jego zachowania bez zmian i dostęp do jego treści przez czas odpowiedni ze względu na przeznaczenie tego oświadczenia.

Art. 89. [Forma identyfikująca]

Forma identyfikująca oświadczenia odpowiada wymaganiom przewidzianym dla formy podstawowej, a ponadto wskazuje osobę składającą oświadczenie.

Art. 90. [Forma pisemna]

§ 1. Forma pisemna odpowiada wymaganiom przewidzianym dla formy podstawowej, a ponadto obejmuje podpis składającego oświadczenie.

§ 2. Do zawarcia umowy w formie pisemnej wystarcza wymiana dokumentów obejmujących treść umowy, z których każdy jest podpisany przez jedną ze stron.

§ 3. Podpisem jest połączony z treścią oświadczenia ciąg znaków napisanych własnoręcznie umożliwiający ustalenie pochodzenia oświadczenia od osoby podpisującej, a także kwalifikowany podpis elektroniczny.

[Należy sprawdzić zgodność z art. 25 ust. 2 rozporządzenia o identyfikacji elektronicznej nr 910/2014]

Art. 91. [Data pewna]

Jeżeli ustawa uzależnia określone skutki czynności prawnej od daty pewnej, skutki te powstają:

- 1) w razie poświadczenia daty na dokumencie obejmującym czynność prawną przez notariusza – od daty poświadczenia;

- 2) w razie umieszczenia na dokumencie obejmującym czynność prawną jakiegokolwiek wzmianki przez organ państwowy albo organ jednostki samorządu terytorialnego – od daty tej wzmianki;
- 3) w razie stwierdzenia dokonania czynności prawnej w jakimkolwiek dokumencie urzędowym – od daty tego dokumentu;
- 4) w razie opatrzenia dokumentu elektronicznego obejmującego czynność prawną oznaczeniem czasu w sposób określony w ustawie – od oznaczonego czasu.
- 5) w razie śmierci wszystkich osób podpisanych na dokumencie obejmującym czynność prawną - od daty śmierci ostatniej z nich.

Art. 92. [Forma czynności następczych]

Jeżeli ustawa wymaga dla umowy zachowania określonej formy, uzupełnienie, zmiana lub rozwiązanie umowy wymaga zachowania tej samej formy. Odstąpienie od umowy albo jej wypowiedzenie wymaga zachowania formy pisemnej. Przepis art. 86 [Zakres wymagania formy] stosuje się.

Art. 93. [Zmiana i uchylenie umownego zastrzeżenia formy]

Jeżeli w umowie zastrzeżono wymagania określonej formy dla przyszłych czynności prawnych pomiędzy stronami, zastrzeżenie to może być zmienione lub uchylone tylko w formie pisemnej.

Art. 94. [Zastrzeżenie wyłączności dokumentu]

§ 1. Jeżeli w umowie sporządzonej w formie pisemnej zawarto indywidualnie uzgodnione postanowienie mówiące, że dokument umowy obejmuje całą jej treść, postanowienia nieujęte w dokumencie uważa się za niezastrzeżone. Nie uchyla to jednak skutku udzielenia informacji zgodnie z ciążącym na stronie obowiązkiem ustawowym.

§ 2. Na postanowienie umowne, o którym mowa w § 1 nie pomoże powołać się przedsiębiorca wobec konsumenta.

§ 3. Przepisy art. 87§2 [Skutki niezachowania formy] stosuje się.

Art. 95. [Zastępcze złożenie podpisu własnoręcznego]

Osoba niemogąca złożyć podpisu własnoręcznego może złożyć oświadczenie w formie pisemnej także w ten sposób, że uczyni na dokumencie trwałe odcisk palca, a obok tego odcisku inna osoba napisze jej imię i nazwisko umieszczając swój podpis albo w ten

sposób, że zamiast składającego oświadczenie podpisze się inna osoba, a jej podpis będzie poświadczony przez notariusza lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta) z zaznaczeniem, że został złożony na życzenie niemogącego złożyć podpisu.

Dział VI. Wady oświadczenia woli

Art. 96. [Oświadczenie woli złożone w stanie zaburzenia czynności psychicznych]

§ 1. Oświadczenie woli złożone w stanie zaburzenia czynności psychicznych wyłączającego rozsądną ocenę skutków oświadczenia jest nieważne. Jeżeli w chwili złożenia oświadczenia w stanie zaburzenia czynności psychicznych było ono rażąco niekorzystne dla składającego domniemywa się, że zaburzenia wyłączyły rozsądną ocenę skutków oświadczenia.

§ 2. Przepisu powyższego nie stosuje się, jeżeli składający oświadczenie woli sam wywołał stan zaburzenia czynności psychicznych, chyba że:

- 1) składający oświadczenie nie mógł przewidzieć powstania stanu zaburzenia czynności psychicznych lub
- 2) adresat oświadczenia o tym stanie wiedział albo wiedziałby dokładając należytej staranności lub
- 3) oświadczenie prowadzi do nieodpłatnego przysporzenia na rzecz innej osoby, z wyjątkiem drobnych przysporzeń.

Art. 97. [Wyzysk]

§ 1. Czynność prawna przysparzająca innej osobie rażąco wygórowanej lub rażąco nieuzasadnionej korzyści jest nieważna w zakresie, w jakim korzyść jest nadmierna lub nieuzasadniona, jeżeli została dokonana przez przysparzającego w szczególnych okolicznościach takich jak przymusowe położenie, stosunek zależności, niedoświadczenie czy niezaradność życiowa, a druga strona albo osoba uzyskująca korzyść o tych okolicznościach wiedziała albo wiedziałaby dokładając należytej staranności i wykorzystwała je sprzecznie z dobrymi obyczajami. Wyzyskany może jednak także w całości od umowy odstąpić albo ją wypowiedzieć, jeżeli uzasadniają to względy słuszności.

§ 2. Jeżeli umowa zawarta w okolicznościach warunkach opisanych w § 1 przewiduje dla wyzyskanego rażąco zaniżone świadczenie, jest nieważna w całości. Jednakże na jego żądanie

można uznać ją za ważną i świadczenie odpowiednio podwyższyć, chyba że jest to nadmiernie utrudnione.

3. Uprawnienia do odstąpienia od umowy, wypowiedzenia jej albo żądania uznania umowy za ważną i podwyższenia świadczenia wygasają z upływem roku od dnia, w którym wyzyskany odzyskał swobodę działania, a w przypadku niedoświadczenia lub niezaradności życiowej – od dnia, w którym dowiedział się o możliwości wystąpienia z takim żądaniem.

Art. 98. [Błąd]

§ 1. Kto złożył drugiemu oświadczenie woli pozostając w błędzie, może uchylić się od skutków prawnych oświadczenia, jeżeli nie złożyłby oświadczenia tej treści nie będąc w błędzie, a druga strona o tym wiedziała albo wiedziałaby dokładając należytej staranności oraz:

- 1) błąd ten wywołała, chociażby bez swojej winy, w tym przez nieudzielenie wymaganej informacji lub
- 2) naruszyła ciążący na niej obowiązek udostępnienia środków lub metod korygowania omyłek we wprowadzanych przy składaniu oświadczenia woli danych, lub
- 3) wiedziała o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć i wbrew dobremu obyczajom nie zawiadomiła o nim składającego oświadczenie, lub
- 4) pozostawała w tym samym błędzie.

§ 2. Dokonując oceny, czy dobre obyczaje wymagały zawiadomienia składającego oświadczenie o błędzie, należy uwzględnić w szczególności to:

- 1) czy składający oświadczenie mógł rozsądnie polegać na specjalistycznej wiedzy drugiej strony;
- 2) jakie koszty druga strona poniosła w celu uzyskania informacji;
- 3) czy składający oświadczenie mógł uzyskać informację z innych źródeł.

§ 3. Nie można uchylić się od skutków oświadczenia woli z powodu błędu, jeżeli z uwagi na stopień winy stron błąd nie daje się usprawiedliwić, a także wtedy, gdy składający oświadczenie podjął ryzyko błędu.

§ 4. Przepisy powyższe stosuje się odpowiednio w razie złożenia oświadczenia woli nieoznaczonemu kręgowi adresatów.

Art. 99. [Zniekształcenie oświadczenia woli podczas przesyłania]

Zniekształcenie oświadczenia woli w toku jego przesyłania ma takie same skutki, jak błąd przy złożeniu oświadczenia.

Art. 100. [Zmiana skutków czynności prawnej]

§ 1. Jeżeli po uchyleniu się od skutków oświadczenia woli spowodowanego błędem druga strona niezwłocznie wyrazi wolę zmiany skutków czynności prawnej tak jak rozumiał je składający oświadczenie, przyjmuje się, że czynność wywoływała te skutki od chwili dokonania. Nie dotyczy to błędu spowodowanego umyślnie przez drugą stronę.

§ 2. Jeżeli oświadczenie woli spowodowane błędem złożono w formie szczególnej, wola drugiej strony zmiany skutków czynności prawnej powinna być wyrażona w tej samej formie.

Art. 101. [Wyłączenie zastosowania przepisów o błędzie]

Przepisów art. 98 - 100 nie stosuje się w przypadku błędu dotyczącego zgodności przedmiotu świadczenia z umową, chyba że był on wywołany umyślnie.

Art. 102. [Groźba]

Kto złożył oświadczenie woli wskutek bezprawnej groźby, może uchylić się od skutków prawnych oświadczenia, jeżeli druga strona wiedziała albo dokładając należytej staranności wiedziałaby, że składający oświadczenie obawiał się, iż w razie niezłożenia tego oświadczenia jemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste lub majątkowe.

Art. 103. [Uchylenie się od skutków oświadczenia woli]

§ 1. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone oznaczonej osobie, następuje przez złożenie tej osobie oświadczenia o uchyleniu się. W przypadku oświadczenia nie składanego oznaczonej osobie, oświadczenie o uchyleniu się składa się osobie bezpośrednio zainteresowanej utrzymaniem wadliwego oświadczenia w mocy.

§ 2. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli wywołuje skutek od chwili złożenia oświadczenia dotkniętego wadą. Jeżeli odwrócenie skutków wadliwej czynności byłoby nadmiernie utrudnione sąd inaczej określi czas powstania skutków uchylenia się, a gdy prowadzi to do uzyskania przez jedną ze stron nieuzasadnionej korzyści, drugiej stronie przysługuje odpowiednie wynagrodzenie.

Art. 104. [Wada co do części czynności prawnej]

Jeżeli przyczyna uchylenia się od skutków oświadczenia woli dotyczy jedynie części czynności prawnej, do niej ograniczają się skutki uchylenia się. Przepis art. 74. [Wadliwość części czynności prawnej] stosuje się odpowiednio.

Art. 105. [Wygaśnięcie uprawnienia do uchylenia się]

§ 1. Uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli wygasa: w razie błędu – z upływem roku od jego wykrycia, a w razie groźby – z upływem roku od chwili, w której stan obawy ustał.

§ 2. Uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych wygasa także, jeżeli uprawniony potwierdzi oświadczenie po rozpoczęciu biegu terminu do uchylenia się od niego.

§ 3. Ten, komu można złożyć oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli, może po rozpoczęciu biegu terminu do uchylenia się wezwać uprawnionego do tego, by złożył oświadczenie o uchyleniu się i wyznaczyć mu w tym celu rozsądny termin. W razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu oświadczenie woli uważa się za potwierdzone.

Dział VII. Zastrzeżenie warunku i terminu

Art. 106. [Warunek]

Z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie albo wynikających z właściwości czynności prawnej, można uzależnić skutki czynności prawnej od zdarzenia przyszłego i niepewnego (warunek) w ten sposób, że z jego zajściem skutki czynności prawnej powstają (warunek zawieszający) albo ustają (warunek rozwiązujący).

Art. 107. [Warunki zależne od stron i osób trzecich]

§ 1. Jeżeli ziszczenie się warunku zależy wyłącznie od woli jednej ze stron i w umowie nie określono terminu, z upływem którego warunek ma się ziścić, druga strona może wyznaczyć rozsądny termin; po jego bezskutecznym upływie uważa się, że warunek się nie ziścił.

§ 2. Jeżeli ziszczenie się warunku zależy od zachowania się osoby trzeciej albo władzy publicznej i w umowie nie określono terminu, z upływem którego warunek ma się ziścić, każda ze stron może wyznaczyć rozsądny termin. Po bezskutecznym upływie terminu uważa się, że warunek się nie ziścił.

Art. 108 [Skutki ziszczenia się warunku]

Skutki czynności prawnej dokonanej pod warunkiem powstają albo ustają z chwilą ziszczenia się warunku. Odmiennie postanowienie czynności prawnej jest bezskuteczne o tyle, o ile narusza prawo osoby trzeciej.

Art. 109. [Ochrona warunkowo uprawnionego]

Warunkowo uprawniony może wykonywać wszelkie czynności, które zmierzają do zachowania jego prawa.

Art. 110. [Nieuczciwy wpływ na ziszczenie się warunku]

§ 1. Jeżeli strona, której zależy na nieziszczeniu się warunku, przeszkodzi jego ziszczeniu się z naruszeniem dobrych obyczajów, następują skutki takie, jak gdyby warunek się ziścił.

§ 2. Jeżeli strona, której zależy na ziszczeniu się warunku, doprowadzi do jego ziszczenia się z naruszeniem dobrych obyczajów, następują skutki takie, jak gdyby warunek się nie ziścił.

Art. 111. [Niedopuszczalny warunek]

Zastrzeżenie warunku niemożliwego, sprzecznego z ustawą lub dobrymi obyczajami, jest nieważne. Przepis art. 74. [Wadliwość części czynności prawnej] stosuje się odpowiednio.

Art. 112. [Zdarzenie przeszłe]

Można uzależnić skutki czynności prawnej od nieznanego stronom zdarzenia przeszłego albo trwającego w chwili dokonywania czynności. Przepisy o warunku stosuje się odpowiednio, z tym że skutek ziszczenia się albo nieziszczenia się warunku następuje w chwili dokonania czynności, jeżeli strony nie oznaczyły późniejszej chwili.

Art. 113. [Zastrzeżenie terminu]

§ 1. Jeżeli skutki czynności prawnej mają powstać w oznaczonym terminie, stosuje się odpowiednio przepisy o warunku zawieszającym.

§ 2. Jeżeli skutki czynności prawnej mają ustać w oznaczonym terminie, stosuje się odpowiednio przepisy o warunku rozwiązującym.

Tytuł IV. Przedstawicielstwo

Dział I. Przepisy ogólne o przedstawicielstwie

Art. 114. [Dopuszczalność działania przez przedstawiciela]

Oświadczenie może być złożone przez przedstawiciela, chyba że ustawa stanowi inaczej albo co innego wynika z właściwości czynności.

Art. 115. [Umocowanie]

§ 1. Umocowanie do działania w cudzym imieniu może wynikać z ustawy (przedstawicielstwo ustawowe) albo oświadczenia woli reprezentowanego (pełnomocnictwo).

§ 2. Czynność dokonana przez przedstawiciela w granicach umocowania pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego.

Art. 116. [Umocowanie bierne]

Przepisy niniejszego tytułu stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy oświadczenie ma być złożone przedstawicielowi.

Art. 117. [Skutki działania osoby nieumocowanej w lokalu przedsiębiorcy]

Jeżeli w lokalu przedsiębiorcy przeznaczonym do obsługi klientów osoba nieumocowana dokonuje czynności zazwyczaj dokonywanej z klientami, czynność taka pociąga za sobą skutki dla przedsiębiorcy, chyba że druga strona działa w złej wierze.

Dział II. Pełnomocnictwo

Art. 118. [Rodzaje pełnomocnictw]

§ 1. Pełnomocnictwo może obejmować umocowanie do dokonywania czynności zwykłego zarządu (pełnomocnictwo ogólne), czynności oznaczonego rodzaju (pełnomocnictwo rodzajowe) lub poszczególnych czynności (pełnomocnictwo szczególne).

§ 2. Pełnomocnictwo ogólne udzielone przez przedsiębiorcę obejmuje umocowanie do wszystkich czynności związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej (pełnomocnictwo handlowe). Pełnomocnictwo to nie obejmuje jednak umocowania do zbycia, nabycia i obciążenia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części, oddania przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części do czasowego korzystania oraz zbycia, nabycia i obciążania nieruchomości.

Art. 119. [Prokura]

§ 1. Prokura jest pełnomocnictwem udzielonym przez przedsiębiorcę, które obejmuje umocowanie do czynności sądowych i pozasądowych, jakie są związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

§ 2. Prokura nie obejmuje umocowania do zbycia, nabycia i obciążenia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części, oddania przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części do czasowego korzystania. Nie obejmuje ona także umocowania do zbycia, nabycia i obciążania nieruchomości, chyba że co innego wynika z treści prokury ujawnionej w rejestrze.

§ 3. Zakres umocowania prokurenta można ograniczyć do przedmiotu działalności oddziału przedsiębiorcy ujawnionego w rejestrze przedsiębiorców (prokura oddziałowa). Inne ograniczenia zakresu umocowania nie wywierają skutków wobec osób trzecich.

§ 4. Skutki prokury powstają z chwilą jej ujawnienia w rejestrze przedsiębiorców.

Art. 120. [Forma pełnomocnictwa]

§ 1. Pełnomocnictwo ogólne i prokura powinny być udzielone w formie pisemnej.

§ 2. Jeżeli do dokonania czynności prawnej potrzebna jest szczególna forma, pełnomocnictwo do dokonania tej czynności powinno być udzielone w tej samej formie. Nie dotyczy to jednak prokury.

Art. 121. [Zdolność do czynności prawnych pełnomocnika]

§ 1. Pełnomocnikiem może być także osoba mająca ograniczoną zdolność do czynności prawnych.

§ 2. Prokurentem i pełnomocnikiem handlowym może być tylko osoba fizyczna niewchodząca w skład organu zarządzającego bądź nadzorczego mocodawcy.

Art. 122. [Ustanowienie prokury i pełnomocnictwa handlowego]

§ 1. Udzielenie prokury i pełnomocnictwa handlowego przez osobę prawną wymaga złożenia oświadczenia woli przez wszystkich członków właściwego organu. Pełnomocnictwa te mogą być odwołane przez każdego z członków tego organu.

§ 2. Przepisy § 1 stosuje się odpowiednio do osób prawnych działających w inny sposób niż przez organy.

Art. 123. [Odwołanie pełnomocnictwa]

§ 1. Pełnomocnictwo może być w każdym czasie odwołane, chyba że mocodawca zrzekł się odwołania z przyczyn uzasadnionych treścią stosunku prawnego będącego podstawą pełnomocnictwa. Nie można zrzec się odwołania pełnomocnictwa ogólnego ani prokury.

§ 2. Oświadczenie o odwołaniu pełnomocnictwa składa się pełnomocnikowi lub osobie trzeciej, wobec której ma on dokonać czynności objętej umocowaniem; nie wymaga ono zachowania formy szczególnej. Odwołanie prokury może nastąpić także przez złożenie wniosku o jej wykreślenie z rejestru.

Art. 124. [Śmierć mocodawcy]

§ 1. Umocowanie wygasa wskutek śmierci mocodawcy. W treści pełnomocnictwa można postanowić inaczej z przyczyn uzasadnionych treścią stosunku prawnego będącego podstawą pełnomocnictwa; nie dotyczy to jednak pełnomocnictwa ogólnego ani prokury.

§ 2. W razie śmierci mocodawcy albo utraty zdolności do czynności prawnych przez mocodawcę będącego osobą fizyczną umocowanie prokurenta i pełnomocnika handlowego

wygasa po upływie 6 miesięcy od tego zdarzenia, chyba że w treści pełnomocnictwa zastrzeżono wcześniejsze jego wygaśnięcie.

§ 3. Jeżeli umocowanie nie wygasło wskutek śmierci mocodawcy, pełnomocnik jest umocowany do działania w imieniu jego spadkobierców. W granicach pierwotnego umocowania może on jednak dokonywać rozporządzeń wyłącznie przedmiotami wchodzącymi w skład spadku, a za zaciągnięte przez niego w imieniu spadkobierców zobowiązania odpowiadają oni wyłącznie ze spadku.

Art. 125. [Wygaśnięcie prokury i pełnomocnictwa handlowego]

Umocowanie prokurenta i pełnomocnika handlowego wygasa wskutek utraty przez mocodawcę statusu przedsiębiorcy, ogłoszenia jego upadłości bądź otwarcia likwidacji.

Art. 126. [Śmierć pełnomocnika]

Umocowanie wygasa wskutek śmierci pełnomocnika albo utraty przez niego zdolności do czynności prawnych.

Art. 127. [Zwrot dokumentu pełnomocnictwa]

Po wygaśnięciu umocowania pełnomocnik obowiązany jest zwrócić mocodawcy dokument pełnomocnictwa. Może żądać poświadczonego odpisu tego dokumentu; wygaśnięcie umocowania powinno być na odpisie zaznaczone.

Art. 128. [Przekroczenie umocowania]

§ 1. Jeżeli dokonujący czynności prawnej jako pełnomocnik nie miał umocowania albo przekroczył jego zakres, skuteczność czynności zależy od jej potwierdzenia przez osobę, w której imieniu umowa została zawarta. Przepisy art. 67 [Zgoda osoby trzeciej] stosuje się; potwierdzenie powinno jednak być skierowane do drugiej strony czynności.

§ 2. W braku potwierdzenia ten, kto dokonał czynności w cudzym imieniu, jest obowiązany do zwrotu tego, co otrzymał od drugiej strony w wykonaniu tej czynności. Do obowiązku

zwrotu stosuje się przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, z tym że osoba zobowiązana do zwrotu nie może powoływać się na fakt wyzbycia, zużycia lub utraty przedmiotu wzbogacenia.

§ 3. Dokonujący czynności w braku potwierdzenia jest obowiązany ponadto do naprawienia szkody, którą druga strona poniosła przez to, że nie wiedziała o braku albo przekroczeniu umocowania. Jeżeli jednak dokonujący czynności mający pełną zdolność do czynności prawnych wiedział, że nie jest umocowany, jest obowiązany do naprawienia szkody, którą druga strona poniosła przez to, że czynność nie była skuteczna.

§ 4. Przepisy § 2 i 3 stosuje się w przypadku dokonania czynności w imieniu osoby, która nie istnieje.

Art. 129. [Czynność prawna dokonana po wygaśnięciu lub ograniczeniu umocowania]

Jeżeli pełnomocnik po wygaśnięciu lub ograniczeniu umocowania dokona w imieniu mocodawcy czynności prawnej w granicach pierwotnego umocowania, czynność ta jest skuteczna, chyba że druga strona o wygaśnięciu lub ograniczeniu umocowania wiedziała lub z łatwością mogła się dowiedzieć.

Art. 130. [Dalsze pełnomocnictwo]

§ 1. Pełnomocnik może ustanowić dla mocodawcy innych pełnomocników (pełnomocnictwo substytucyjne) tylko wtedy, gdy umocowanie takie wynika z treści pełnomocnictwa, z ustawy lub ze stosunku prawnego będącego podstawą pełnomocnictwa.

§ 2. Prokura nie obejmuje umocowania do udzielenia dalszej prokury ani pełnomocnictwa ogólnego. Prokurent może jednak udzielać pełnomocnictw rodzajowych i szczególnych.

§ 3. Pełnomocnictwo ogólne nie może obejmować umocowania do udzielenia dalszego pełnomocnictwa ogólnego.

§ 4. Pełnomocnictwo handlowe obejmuje umocowanie do udzielania pełnomocnictw rodzajowych i szczególnych.

Art. 131. [Pełnomocnictwo jednoosobowe i łączne; prokura mieszana]

§ 1. Jeżeli mocodawca ustanowił kilku pełnomocników z takim samym zakresem umocowania, każdy z nich może działać samodzielnie, chyba że co innego wynika z treści pełnomocnictwa (pełnomocnictwo łączne). Przepis ten stosuje się odpowiednio do pełnomocników substytucyjnych.

§ 2. Prokura łączna upoważnia także do działania wspólnie z członkiem organu zarządzającego, jednak tylko w zakresie umocowania określonym w art. 119 [Prokura]. Mocodawca może również udzielić prokury upoważniającej tylko do takiego działania.

§ 3. Jeżeli przedsiębiorca udzielił kilku osobom łącznie pełnomocnictwa, każdej z nich można złożyć oświadczenie w zakresie jej umocowania.

Art. 132. [Zakaz działania pełnomocnika]

§ 1. Pełnomocnik nie może być drugą stroną czynności prawnej, której dokonuje w imieniu mocodawcy, chyba że co innego wynika z treści pełnomocnictwa.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się, gdy pełnomocnik reprezentuje obie strony albo gdy mocodawca jest reprezentowany przez pełnomocnika substytucyjnego ustanowionego przez pełnomocnika będącego drugą stroną czynności lub reprezentującego drugą stronę.

Tytuł V. Rozporządzanie prawami

Art. 133. [Zbywalność praw]

§ 1. Prawa majątkowe mogą być zbywane, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej i co innego nie wynika z właściwości prawa.

§ 2. Prawa niemajątkowe mogą być zbywane, jeżeli ustawa tak stanowi.

Art. 134. [Rozporządzenie prawem zbywalnym]

§ 1. Jeżeli według ustawy prawo jest zbywalne, nie można przez czynność prawną wyłączyć ani ograniczyć możliwości jego zbywania, a także obciążania, zmiany czy zniesienia (rozporządzenie prawem).

§ 2. Przepis powyższy nie wyłącza dopuszczalności zobowiązania się, że uprawniony nie dokona oznaczonych rozporządzeń prawem.

Art. 135. [Podwójny skutek umowy zobowiązującej do przeniesienia prawa]

§ 1. Umowa zobowiązująca do przeniesienia prawa przenosi to prawo, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo że strony inaczej postanowiły.

§ 2. Jeżeli przeniesienie prawa podlegającego wpisowi do rejestru zależy od ziszczenia się warunku albo nadejścia terminu, do przeniesienia tego prawa potrzebna jest odrębna umowa przenosząca prawo.

Art. 136. [Kauzalność przeniesienia prawa]

§ 1. Skuteczność przeniesienia prawa zależy od istnienia zobowiązania do jego dokonania. W przypadku praw podlegających wpisowi do rejestru, zobowiązanie powinno być wymienione w treści umowy przenoszącej prawo. Przepisów powyższych nie stosuje się do przelewu wierzytelności.

§ 2. W razie utraty mocy zobowiązania, które było podstawą przeniesienia prawa, nabywca tego prawa zobowiązany jest do przeniesienia go na zbywcę.

Art. 137. [Prawa związane]

§ 1. Wraz z prawem głównym przechodzą na nabywcę prawa z nim związane.

§ 2. Można postanowić, że prawo związane wygasa w razie przeniesienia prawa głównego.

Art. 138. [Ochrona roszczenia o przeniesienie prawa]

§ 1. Jeżeli przeniesienie prawa uniemożliwiło całkowicie lub częściowo zaspokojenie roszczenia osoby trzeciej o przeniesienie tego prawa, osoba ta może żądać uznania umowy przenoszącej prawo za bezskuteczną w stosunku do niej, jeżeli strony tej umowy wiedziały o jej roszczeniu albo przeniesienie prawa nastąpiło nieodpłatnie.

§ 2. Uznania umowy przenoszącej prawo za bezskuteczną można żądać w ciągu roku od dnia, w którym osoba trzecia dowiedziała się o zawarciu tej umowy, nie później jednak niż po upływie 3 lat od jej zawarcia.

Art. 139. [Rozporządzenie warunkowe]

§ 1. Jeżeli czynność prawna obejmująca rozporządzenie prawem została dokonana pod warunkiem, późniejsze rozporządzenia tym prawem tracą moc z chwilą ziszczenia się warunku o tyle, o ile udaremniają lub ograniczają skutek ziszczenia się warunku.

§ 2. Jednakże, gdy na podstawie takiego rozporządzenia osoba trzecia nabywa prawo lub zostaje zwolniona od obowiązku, stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie osób, które w dobrej wierze dokonały czynności prawnej z osobą nieuprawnioną do rozporządzania prawem.

Tytuł VI. Obliczanie terminu

Art. 140. [Zakres zastosowania przepisów]

Jeżeli ustawa, orzeczenie sądu lub decyzja innego organu państwowego albo czynność prawna oznacza termin nie określając sposobu jego obliczania, stosuje się przepisy poniższe.

Art. 141. [Termin oznaczony w dniach]

§ 1. Termin oznaczony w dniach kończy się z upływem ostatniego dnia terminu.

§ 2. Jeżeli początkiem terminu oznaczonego w dniach jest określone zdarzenie, nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu dnia, w którym to zdarzenie nastąpiło.

Art. 142. [Termin oznaczony w inny sposób]

Termin oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było - w ostatnim dniu tego miesiąca. Jednakże przy obliczaniu wieku osoby fizycznej termin upływa z początkiem ostatniego dnia terminu.

Art. 143. [Reguły interpretacyjne]

§ 1. Jeżeli termin jest oznaczony na początek, środek lub koniec miesiąca, rozumie się przez to pierwszy, piętnasty lub ostatni dzień miesiąca.

§ 2. Termin półmiesięczny jest równy piętnastu dniom.

Art. 144. [Terminy, których ciągłość nie jest wymagana]

Jeżeli termin jest oznaczony w miesiącach lub latach, a ciągłość terminu nie jest wymagana, miesiąc liczy się za trzydzieści dni, a rok za trzysta sześćdziesiąt pięć dni.

Art. 145. [Dni wolne]

Jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub na sobotę, termin upływa następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą.

Tytuł VII. Przedawnienie i terminy zawite

Dział I. Przedawnienie

Art. 146. [Przedmiot przedawnienia]

§ 1. Roszczenie majątkowe ulega przedawnieniu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

§ 2. Roszczenie niemajątkowe ulega przedawnieniu, jeżeli przepis szczególny tak stanowi.

Art. 147. [Skutki upływu terminu przedawnienia]

§ 1. Po upływie terminu przedawnienia roszczenie nie może być dochodzone.

§ 2. Nie można żądać zwrotu świadczenia spełnionego po upływie terminu przedawnienia.

Art. 148. [Zrzeczenie się przedawnienia]

§ 1. Zobowiązany może zrzec się przedawnienia po upływie jego terminu.

§ 2. Zrzeczenie się przedawnienia wymaga złożenia oświadczenia w formie pisemnej albo ustnie przed sądem, sądem polubownym bądź innym organem, przed którym roszczenie jest dochodzone.

§ 3. Po zrzeczeniu się nie uwzględnia się upływu terminu przedawnienia, a bieg tego terminu rozpoczyna się na nowo.

Art. 149. [Nieuwzględnienie upływu terminu przedawnienia]

W wyjątkowych wypadkach sąd może, po rozważeniu interesów obu stron, nie uwzględnić upływu terminu przedawnienia, jeżeli wymagają tego względy słuszności. Powinien przy tym rozważyć w szczególności:

- 1) długość terminu przedawnienia;
- 2) długość okresu od upływu terminu przedawnienia do chwili dochodzenia roszczenia;
- 3) charakter okoliczności, które spowodowały niedochodzenie roszczenia przez uprawnionego, w tym wpływ zachowania zobowiązanego na opóźnienie uprawnionego w dochodzeniu roszczenia.

Art. 150. [Podstawowy termin przedawnienia]

Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, roszczenie przedawnia się po upływie trzech lat. Termin ten rozpoczyna bieg w dniu, w którym uprawniony dowiedział się albo z łatwością mógł się dowiedzieć o istnieniu roszczenia i osobie zobowiązanego, jednakże nie wcześniej niż:

- 1) w dniu wymagalności roszczenia, a jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego – w dniu, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie,
- 2) w przypadku roszczenia o zachowanie ciągle – w dniu, w którym zobowiązany nie zastosował się do treści roszczenia.

Art. 151. [Ostateczny termin przedawnienia]

§ 1. Roszczenie przedawnia się najpóźniej po dziesięciu latach od dnia wymagalności, a jeżeli wymagalność zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego – najpóźniej po dziesięciu latach od dnia powstania roszczenia.

§ 2. Roszczenie o naprawienie szkody przedawnia się najpóźniej z upływem dziesięciu lat od dnia zdarzenia wywołującego szkodę. Nie dotyczy to jednak roszczenia o naprawienie szkody na osobie.

Art. 152. [Zakończenie biegu terminu]

Bieg terminu przedawnienia kończy się z upływem ostatniego dnia roku kalendarzowego.

Art. 153. [Przedawnienie niektórych roszczeń z tytułu naruszenia zobowiązania]

§ 1. Bieg podstawowego terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody polegającej na wadliwości przedmiotu świadczenia rozpoczyna się w dniu spełnienia świadczenia.

§ 2. Roszczenie o naprawienie szkody spowodowanej niespełnieniem świadczenia przedawnia się w terminie przedawnienia roszczenia o spełnienie świadczenia.

§ 3. Wraz z przedawnieniem roszczenia o spełnienie świadczenia przedawnia się roszczenie o odsetki i o naprawienie szkody wynikłej z niespełnienia świadczenia w terminie.

Art. 154. [Zmiana terminu przedawnienia]

§ 1. Z zastrzeżeniem poniższych postanowień nie można w drodze czynności prawnej zmieniać długości ani zasad biegu terminu przedawnienia.

§ 2. Długość i zakończenie biegu terminu przedawnienia roszczeń wynikających z umów zawartych pomiędzy przedsiębiorcami w ramach prowadzonej przez nich działalności gospodarczej mogą być zmienione. Termin przedawnienia nie może być krótszy niż rok ani dłuższy niż dziesięć lat, a zmiana powinna dotyczyć w tej samej proporcji terminu przedawnienia roszczeń obu stron.

§ 3. Termin przedawnienia roszczenia przysługującego konsumentowi może być przedłużony, nie więcej jednak niż do dziesięciu lat.

§ 4. Jeżeli zmiana terminu przedawnienia następuje po rozpoczęciu jego biegu, termin pozostały po dokonaniu zmiany nie może być krótszy niż rok, a łączna długość terminu nie może przekraczać dziesięciu lat.

Art. 155. [Przerwanie biegu przedawnienia przez uznanie]

Bieg przedawnienia przerywa się przez uznanie roszczenia przez zobowiązanego. Po przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo.

Art. 156. [Wpływ negocjacji i pozasądowego rozstrzygnięcia sporów na bieg terminu przedawnienia]

§ 1. Jeżeli strony wszczęły mediację albo postępowanie pozasądowe regulowane przepisami ustawy o pozasądowym rozstrzygnięciu sporów konsumenckich [*przyszła implementacja dyrektywy 2013/11*] dotyczące roszczenia, bieg terminu jego przedawnienia nie może zakończyć się wcześniej niż z upływem trzech miesięcy od zakończenia tego postępowania.

§ 2. Jeżeli strony wszczęły negocjacje dotyczące roszczenia, bieg terminu jego przedawnienia nie może zakończyć się wcześniej niż z upływem trzech miesięcy od zakończenia negocjacji przez którąkolwiek ze stron, a gdy negocjacje nie zostały zakończone – od ostatniego oświadczenia złożonego w ich toku przez zobowiązanego.

Art. 157. [Zawieszenie biegu terminu przedawnienia]

§ 1. Bieg przedawnienia ulega zawieszeniu:

- 1) co do roszczeń między dzieckiem a rodzicem – w czasie trwania pieczy rodzicielskiej;
- 2) co do roszczeń między osobą podlegającą opiece a opiekunem – w czasie sprawowania opieki przez tego opiekuna;
- 3) co do roszczenia, które przysługuje osobie podlegającej kurateli przeciwko kuratorowi – w czasie sprawowania kurateli przez tego kuratora;
- 4) co do roszczeń między małżonkami – w czasie trwania małżeństwa;
- 5) co do roszczenia, którego uprawniony z powodu siły wyższej nie mógł dochodzić lub egzekwować – w czasie trwania przeszkody.

§ 2. Termin przedawnienia nie może upłynąć wcześniej niż rok po ustaniu przyczyny zawieszenia.

Art. 158. [Wstrzymanie zakończenia terminu przedawnienia]

§ 1. Roszczenie przysługujące osobie podlegającej opiece nie może przedawnić się przed upływem dwóch lat od ustanowienia dla niej opieki lub od ustania przyczyny jej ustanowienia, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata. W takim przypadku

termin nie może rozpocząć biegu przed ustanowieniem opieki lub przed ustaniem przyczyny jej ustanowienia.

§ 2. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio do roszczeń osoby, która z powodu zaburzeń psychicznych nie jest w stanie kierować swoim postępowaniem oraz małoletniego niepodlegającego pieczy rodzicielskiej, jeżeli dla osób tych nie ustanowiono opieki.

§ 3. Termin przedawnienia roszczenia osoby małoletniej o naprawienie szkody na osobie nie może upłynąć wcześniej niż dwa lata od uzyskania przez nią pełnej zdolności do czynności prawnych.

§ 4. W razie śmierci osoby fizycznej, termin przedawnienia przysługujących jej roszczeń oraz roszczeń wobec niej nie może upłynąć wcześniej niż po dwóch latach od otwarcia spadku.

Art. 159. [Wstrzymanie biegu przedawnienia przez zachowanie uprawnionego]

§ 1. Jeżeli przed upływem terminu przedawnienia uprawniony podjął przed sądem, sądem polubownym lub przed innym organem powołanym do rozpoznawania spraw danego rodzaju, czynność zmierzającą bezpośrednio do dochodzenia, zabezpieczenia lub ustalenia roszczenia, termin przedawnienia nie może upłynąć wcześniej niż sześć miesięcy od prawomocnego zakończenia postępowania toczącego się po dokonaniu tej czynności. Jeżeli postępowanie zostało zakończone w taki sposób, że wszczynająca je czynność nie wywołała skutku, termin przedawnienia nie może upłynąć wcześniej niż miesiąc od prawomocnego zakończenia postępowania.

§ 2. Czynnościami, o których mowa w § 1 są w szczególności:

- 1) wniesienie powództwa o świadczenie będące przedmiotem roszczenia;
- 2) wniesienie powództwa o ustalenie roszczenia;
- 3) zgłoszenie zarzutu potrącenia;
- 4) złożenie wniosku o zabezpieczenie powództwa;
- 5) złożenie pierwszego wniosku o zawezwanie do próby ugodowej;
- 6) złożenie wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego;
- 7) wszczęcie postępowania przed sądem polubownym;
- 8) wniesienie powództwa adhezyjnego w postępowaniu karnym;
- 9) złożenie wniosku o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności;

10) złożenie wniosku o uznanie albo stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego;

11) zgłoszenie wierzytelności w postępowaniu upadłościowym.

§ 3. Jeżeli przed upływem terminu przedawnienia uprawniony wszczął postępowanie egzekucyjne co do roszczenia, termin jego przedawnienia nie może upłynąć wcześniej niż trzy lata od prawomocnego zakończenia tego postępowania. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio do roszczeń wpisanych na listę wierzytelności w postępowaniu upadłościowym.

Art. 160. [Termin przedawnienia po wyroku albo ugodzie]

§ 1. Jeżeli roszczenie zostało stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, przedawnia się ono z upływem trzech lat od uprawomocnienia się tego orzeczenia. Termin ten ulega zawieszeniu przez czas, w którym wykonanie orzeczenia było wstrzymane.

§ 2. Przepis § 1 zdania pierwszego stosuje się odpowiednio, jeżeli pomimo oddalenia powództwa dopuszczalne jest ponowne dochodzenie roszczenia.

§ 3. Jeżeli roszczenie zostało stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym bądź ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się ono z upływem trzech lat od określonego w ugodzie terminu spełnienia świadczenia, nie wcześniej jednak niż z upływem trzech lat od prawomocnego zakończenia postępowania.

Dział II. Terminy zawite

Art. 165. [Pojęcie terminu zawitego]

Terminem zawitym jest przewidziany w ustawie termin, z upływem którego wygasa uprawnienie.

Art. 166. [Wstrzymanie zakończenia terminu zawitego]

§ 1. Jeżeli uprawniony podlega opiece, termin zawity nie może zakończyć się wcześniej niż z upływem sześciu miesięcy od ustanowienia opieki.

§ 2. Jeżeli uprawnienie przysługuje osobie, która z powodu zaburzeń psychicznych nie jest w stanie kierować swoim postępowaniem lub małoletniemu niepodlegającemu pieczy rodzicielskiej, a dla osób tych nie ustanowiono opieki, termin zawity nie może zakończyć się wcześniej niż z upływem sześciu miesięcy od ustania stanu uzasadniającego ustanowienie opieki.

Art. 167. [Zawieszenie biegu ze względu na postępowanie o udzielenie zezwolenia]

Jeżeli wykonanie uprawnienia wymaga uzyskania zezwolenia sądu, bieg terminu zawitego ulega zawieszeniu na czas trwania postępowania o udzielenie zezwolenia.

Art. 168. [Zawieszenie biegu ze względu na siłę wyższą]

Jeżeli wykonanie uprawnienia następuje przed sądem lub innym właściwym organem, bieg terminu zawitego ulega zawieszeniu przez czas, w którym uprawniony z powodu siły wyższej nie może wykonać uprawnienia.